

En spesiell type myrer finnes langs kantene av tjern og større bekker, på mark som ofte settes under vann. Torven her inneholder en god del sand o.l. innskyllet av flomvannet. Dette gjør at vegetasjonen får mange trekk felles med fastmarkens. De fleste slike myrer i Essand-området er ganske rike, og har ofte tette vierkratt. Undervegetasjonen er oftest preget av store urter og gress, som kvann, mjørdurt, sumphaukeskjegg, skogstorkenebb, enhumbleblom, skogrørkvein og sølvbunke, orkidéene korallrot, skogmarihånd og småtveblad, samt en rekke av rikmyrenes arter. Her opptrer også den flotte kongsspir og de velsmakende åkerbær. Begge er sterkt østlige arter i Trøndelag, men ikke sjeldne i Essand-området. Mose-dekket er meget ujevnt, men består oftest av ganske kravfulle arter.

Det er foran nevnt flere østlige arter og morfologiske trekk, mens vestlige innslag er meget få. Dette er en slående kontrast til områdene omkring. Både i Nedalen og Meråkerfjellene, til dels også i Vest-Jämtland, og enda mer i Gauldalsområdet, vokser en rekke vestlige, sub-oseaniske arter, både blant moser og blomsterplanter. Essand-området utgjør derfor en interessant østlig «utpost» som trolig skyldes lokalklimatiske forhold vi ennå ikke kjenner til. En viss rolle kan også ulik kulturpåvirkning ha spilt. Mens de fleste myrer omkring i meget lang tid har vært temmelig intensivt slått, er det ingen ting som tyder på en slik virksomhet i Essand-området. Trolig ligger det for langt unna fast bosetning.

Disse forhold gjør området mer interessant fra biologisk synspunkt enn det i første omgang kan synes. Dette også fordi myrene er så store, og dermed stabile, at de kan egne seg godt til sammenlikning med andre områder som er mer utsatt for påvirkninger og forandringer av ulike slag.

Tanken har vide veier

SKOLESTIL AV MARIT, 16 ÅR

Jeg går på en gammel kjærrevei innover i fjellet. Stillheten, varmen, summingen av fluer og den herlige lukten av fjell virker på meg som en befrielse. Her oppe er en i fred for byens larm og menneskers jag. Her kan en bare være seg selv. Det er en herlig følelse av lengsel jeg kjenner ved synet av alt dette vakre. Men i samme øyeblikk kan jeg bli redd. Alt blir så stort og ruvende ved synet av den store fjellvidda som strekker seg helt ut i det uendelige, og langt der borte går den over til himmel.

Men det er deilig å gå her under den klare blå himmelen og kjenne lyng og reinmose knase under beina. Det er en egen stemning her som gjør at tankene kommer sigende på en og fyller en helt.

Ved en tindrende klar og rislende fjellbekk setter jeg med ned. Jeg kjenner det isende kalde vannet rundt håndleddene og undres på hvor denne bekken kommer fra. Det er vel en isbre der oppe i skaret som ennå ikke er tinet av solen. Jeg tar vann i hendene mine. Undres på hvor mange dråper vann det kan være tilsammen? Nei, det er umulig å si. Tenk bare på havet! Store elver renner ut i det og forener seg med det svære altoppslukende havet. Der ute går båtene. Noen over hele Atlanteren, andre kanskje ned mot Middelhavet. På en stille dag som denne må det være deilig å være om bord på et stort skip som skal ut i verden. Bare stå der og høre måkeskrik og motordunk.

Et skjærende fugleskrik vekker meg fra tankene. Jeg sitter jo her ved en fjellbekk. Denne lille bekken skal også ende sin ferd der ute i havet, og omdannes til saltvann. Det kan forresten ikke være noe deilig. Å være fjellbekk må være herligere, for da kan en klukke og hoppe nedover så mye en vil.

Jeg reiser meg og rusler nedover en sti på den andre siden av bekken. Her kommer jeg ned under tregrensen og det blir kjøligere. Følelsen av befrielse og lengsel er her ikke lengre. Den må ha falt av meg nå da jeg ikke lenger ser den svære fjellvidden. Her føler

jeg bare roen og stillheten. Det er så godt å se alt det grønne rundt en og vite at det er liv i hver en kvist. De lever akkurat som meg. Jeg bøyer meg ned for å plukke en blomst, men stopper brått. Den lever jo den også. Det har jeg ikke tenkt på. Tenk om noen digre vesener som var minst ti ganger så store som meg begynte å ødelegge oss små mennesker. Men finnes det ikke slike digre vesener? Ikke slike som oss selvfølgelig, men er der ikke noe der ute i det store intet som er større enn oss mennesker? Noe må det da være. Men et menneskes tanker strekker bare ikke så langt at det kan tenke seg noe slikt. Kanskje er det det som er Gud, fordi *noe* må det jo være. Vi mennesker må ha noe å strekke oss etter, men må det være så høyt at tanken ikke skal nå det?

Det skjønner jeg ikke.

Denne lille blomsten skal få leve. Jeg skal ikke plukke den. Den skal få stå her til høsten kommer og den dør av seg selv.

Nå går solen bak det store fjellet og kjøligheten siger innover. Det betyr at dagen snart er slutt. Imorgen kommer atter en dag med sol og varme. Atter en dag hvor fjellet forhekser deg og du selv føler deg liten og ubetydelig overfor de store undere i naturen.

Carl von Linnés fjellferd til Røros i juli 1734

KRISTEN ASPAAS

«Få stora svenskar intaga en sådan plats i folkmedvetandet som Linné,» og han er også den første systematiske skildrer av sitt fedreland. Linné skrev for å opplyse. «Skrifarten är mycket enfaldig, och jag har gifwit fram sakerna helt kort,» sa han om seg selv som forfatter. Friskhet og presisjon preger hans reiseskildringer. Botanikeren, legen og økonomen samlet i sine dagbøker nyttige og «curieuse» opplysninger, som til sammen gir et detaljrikt og levende bilde av svensk land. Rikets stender sendte den lærde professor ut på flere reiser i Sverige, og han var også to ganger i Norge, først i Sørfold i Nordland i 1732, og så på Røros i 1734. Linné hadde for øvrig atskillig kontakt med Norge, særlig med biskop dr. Johan Ernst Gunnerus i Trondheim og andre naturvitenskapelig interesserte nordmenn, som sendte dyr og planter til den fra 1741 vel etablerte og meriterte professor i medisin og botanikk i Uppsala. Hans svenske arbeider er alltid blitt lest også utenfor ekspertenes krets, og i våre dager registrerer man en økende interesse for hans reisebeskrivelser. Det skyldes den appell Linnés bøker har til det moderne menneskets naturkjensle, og hans sans for å vekke leserens interesse og fantasi. I norsk litteratur har vi ikke noe tilsvarende verk før professor Gerhard Schønning førte år senere ble sendt ut på sin historisk-antikvariske reise i Trøndelag og Gudbrandsdalen.

Linné øvde sterk innflytelse på norske forfattere av topografiske beskrivelser i 1700-årenes siste halvdel, han ble det store mønster for en systematisk arbeidsmåte.

I året 1734 fikk den 27-årige, lovende studenten Carl Linnæus i oppdrag av landshøvdingen over Dalarna å reise gjennom lenet for å notere ned ukjente naturrikdommer og gi råd om forbedringer av næringsveiene. Som reisefeller tok han med «7 av de för studier mest affecterade studiosi från Uppsala Academia,» og hver kveld rapporterte medlemmene av ekspedisjonen sine observasjoner til Linné, som førte dem til protokolls. Resultatet ble en foliant på 177